

Marguerite Wikberg 08-508 29 922

Kompletterande ägardirektiv

Förslag till beslut

Styrelsen beslutar följande.

1. Program för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck 2018-2022 (utlåtande 2017:237) antas.
2. Program för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad 2018-2022 (utlåtande 2017:254) antas.
3. Program för ett jämställt Stockholm 2018-2022 (utlåtande 2017:256) antas
4. Det gemensamma arbetssättet enligt kategoristyrning gällande Förstärkt gemensam upphandlings- och inköpsorganisation (utlåtande 2017:257) antas.

Marie Wallhammar

Ärendet

Koncernstyrelsen beslutade 2018-02-05 om kompletterande ägardirektiv för Program för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck 2018-2022, Program för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad 2018-2022, Program för ett jämställt Stockholm 2018-2022 samt Förstärkt gemensam upphandlings- och inköpsorganisation.

Nya ägardirektiv ska anmälas och antas av S:t Erik Markutvecklings styrelse för att sedan i förekommande fall inarbetas i bolagets egen verksamhet.

Nedan redovisas ärendena i korthet. Komplet information finns att hämta i den digitala tjänsten Insyn: www.stockholm.se/insyn.

Program för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck 2018-2022

Kommunfullmäktige beslutade 2017-11-27 § 20, utlåtande 2017:237 om program för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck 2018-2022. Programmet är ett styrdokument som stadens nämnder och bolagsstyrelser ska utgå från när de planerar och följer upp sitt arbete för att bättre nå visionen om Ett Stockholm för alla med fokus på hbtq-personers rättigheter.

Programmet tydliggör inriktningen för arbetet och preciserar ett antal gemensamma fokusområden. Hbtq är ett samlingsbegrepp för homosexuella, bisexuella, och transpersoner och queera personer som grupp. Det är dock viktigt att komma ihåg att det inte är en homogen grupp eller enhet. Det som är gemensamt är att individen bryter mot heteronormen som förutsätter att alla är antingen kvinnor eller män, att de är cispersoner (d.v.s. identifierar sig med det kön de tilldelades vid födseln) och att de attraheras av det motsatta könet (bilaga 1).

Program för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad 2018-2022

Kommunfullmäktige beslutade 2017-12-11 § 20, utlåtande 2017:254, om Program för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad 2018-2022.

Programmet är ett styrdokument som stadens nämnder och bolagsstyrelser ska utgå från när de planerar och följer upp sitt arbete för att bättre nå visionen om Ett Stockholm för alla med fokus på barnets rättigheter och inflytande. Programmet tydliggör inriktningen för arbetet och preciserar ett antal gemensamma fokusområden (bilaga 2).

Program för ett jämställt Stockholm 2018-2022

Kommunfullmäktige beslutade 2017-12-11, § 22, om Program för ett jämställt Stockholm 2018-2022 (utl. 2017:256).

Programmet ska fungera som övergripande vägledning när nämnder och bolagsstyrelser planerar sitt arbete för att bättre nå visionen om Ett Stockholm för alla med fokus på jämställdhet mellan kvinnor och män, flickor och pojkar. Programmet är enlighet med CEMR-deklarationen, den europeiska deklarationen om jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå (bilaga 3).

Förstärkt gemensam upphandlings-och inköpsorganisation

Kommunfullmäktige beslutade 2017-12-11, § 23, om Förstärkt gemensam upphandlings-och inköpsorganisation (utl. 2017:257).

Stockholms stad har tillsammans med bolagskoncernen Stockholms Stadshus AB årliga utgifter för inköp om cirka 32 miljarder kronor. Mer än hälften av kommunkoncernens samlade resurser används till köp av varor och tjänster som på olika sätt ska bidra till de nyttor som tillhandahålls stadens invånare. I Program för upphandling och inköp, med tillhörande anvisningar, anges att upphandling och inköp ska användas som strategiskt verktyg för att bidra till uppfyllelse av kommunfullmäktiges inriktningsmål.

I mars 2015 fick stadsledningskontoret i uppdrag att genomföra en översyn av kommunkoncernens organisation för inköp och upphandling. Översynen visar, bland annat, att det saknas ett koncernperspektiv inom området. Varje förvaltning och bolag ansvarar för sin

verksamhet och sin budget. Ingen samordnar och analyserar kommunkoncernens samlade kostnader inom olika inköpskategorier. Ingen hittar samordningsfördelar eller hjälper till att sätta strukturer för att uppnå identifierade samordningsfördelar. Översynen visar vidare att en bristande koncernövergripande överblick gör det svårare att utnyttja inköp och upphandling som verktyg för att nå de politiska målen.

I kommunfullmäktiges budget 2016 beslutades att kommunstyrelsen, med översynen som utgångspunkt, skulle ta fram ett förslag till förstärkt gemensam inköps- och upphandlingsorganisation samt en genomförandeplan för detta. För att arbeta fram detta förslag initierades projekt Verksamhetsnära Inköp (VI) av stadsdirektören. Projektet har utvecklat och prövat ett inom inköp etablerat arbetssätt, kategoristyrning, och anpassat detta till Stockholms stads förutsättningar. Projektet har visat att det finns möjlighet för staden att inom ett antal utpekade inköpskategorier frigöra mer än 200 miljoner kronor inom fyra år från etablerandet. Stadsledningskontoret bedömer att staden har goda möjligheter till ökad måluppfyllelse genom en mer aktiv och samordnad inköps- och upphandlingsverksamhet, genom bl.a. genom att införa ett arbetssätt som är baserat på kategoristyrning.

Kategoristyrning innebär att verksamhet och inköp knyts samman i kategoriteam och tillsammans arbetar fram strategier och förbättringsförslag för inköpskategorier utifrån en vedertagen metodik. Detta syftar även till att lyfta inköp till att bli en strategisk ledningsfråga och ge kommunkoncernens ledning verktyg att påverka strategiska och taktiska beslut inom inköpsområdet. Exempel på kategorier på olika nivåer är lokalvård, vård- och omsorg, tekniska konsulter eller livsmedel. För att förankra de kategoristategier som kategoriteamen arbetar fram mellan stadens förvaltningar och bolag krävs att en organisation med kategoriråd och ett kommunkoncernövergripande inköpsråd etableras. Som stöd till inköpsrådet och till Sid. 5 (6) verksamheterna kommer även ett kategorikontor etableras med uppgift att styra, stödja och följa upp kategoriarbetet. Kategorikontoret inrättas på stadsledningskontoret.

Det ska framhållas att införande av kategoristyrning inte innebär en organisatorisk centralisering av resurser, eller ska likställas med att etablera stora centrala avtal, även om det i vissa enskilda fall kan vara det bästa sättet att tillvarata kommunkoncernperspektivet. I andra fall kan strategierna peka på det motsatta, det vill säga lokala eller samordnade avtal, men med exempelvis delvis gemensam kravställning och uppföljning.

Införande ska göra upphandlings- och inköpsorganisationen mer överblickbar samt tydliggöra roller och ansvar. Införandet av kategoristyrning som arbetssätt förutsätter att fem grundläggande komponenter sätts på plats.

- Ett inköpsråd samt ett stödande kategorikontor.
- En kategoriorganisation med tvärfunktionella kategoriteam och kategoriråd inom utpekade kategorier.
- Ett komplett kategoritråd som beskriver hur kommunkoncernens inköp delas in i kategorier.
- Löpande analyser av inköpsutgifterna som beskriver vad, vem, hur, av vem och hur mycket kommunkoncernen köper inom varje kategori.
- En gemensam kategoriprocess som definierar en kommunkoncernsövergripande metodik för hur kategoriarbetet ska bedrivas.

Initialt kommer staden vara beroende av konsultstöd, innan kommunkoncernens medarbetare upparbetar erforderlig kompetens för att kunna upprätthålla arbetet med det nya arbetssättet.

Ansvar för, och deltagandet i, kategoriteam som fördelas till enskilda nämnder och bolagsstyrelser, underställs kommunfullmäktiges beslut för respektive kategori. Arbetet sker inom ramen för befintlig budget. Införandet kommer enligt planen genomföras under en treårsperiod och kräva stöd av extern specialistkompetens inom kategoristyrning och inköpsutbildning samt insatser av kommunkoncernens medarbetare. Kostnaden för införandet beräknas till 20 miljoner kronor.

Att införa och upprätthålla det nya arbetssättet kommer kräva omfattande förändringsledning och engagemang från kommunkoncernens chefer och medarbetare.

Erfarenheterna från andra organisationer som har infört kategoristyrning är att organisationen blivit effektivare genom att verksamheten blivit bättre på att använda såväl inköpsresurser som verksamhetsresurser, fått större möjligheter att påverka marknaden och lyckats realisera besparingar om 2-5 % av inköpsvolymen. Stadsledningskontoret uppskattar att potentialen i Stockholms stads kommunkoncern, avseende besparingar som kan realiseras och användas till satsningar inom exempelvis skola, jobb, bostäder och integration, uppgår till cirka 4 % inom de genomlysta kategorierna. Detta baserat på erfarenhet och genomförda workshops med verksamheterna.

Ärendet har remitterats till bolagen inom koncernen och koncernledningen har besvarat remissen för bolagskoncernen som helhet. I stort ställer sig bolagskoncernen positiv till att staden tar ett helhetsgrepp kring upphandling och inköp. Det finns dock delar som Sid. 6 (6) bolagskoncernen ser behov av att upphandlingsenheten/stadsledningskontoret arbetar vidare med alternativt förtydligar:

- Analys av effekterna av nyttan med ”större” gemensamma upphandlingar.
- Analys av effekterna av el-upphandlingen och fordonsupphandlingen.
- Bolagens inköps-/upphandlingschefer ska få möjlighet att delta i det kommande Inköpsrådet.
- Ta till vara de erfarenheter och det arbetet som redan genomförts på bolagssidan kring kategoristyrning.
- Bolagen måste få möjlighet att delta i och påverka kategoristyrningsarbetet för att verksamhetens behov ska kunna påverka uppdelning av kategorier/underkategorier.
- Se över bemannings- och kompetensbehov redan initialt för att säkerställa en effektiv Kategoriorganisation, med såväl ett kommunkoncernperspektiv som verksamhetsperspektiv.
- Beslutsmandaten hos de beslutsforum som nämns i remissbilagan behöver övervägas och förtydligas i förhållande till bolagskoncernens samt bolagens egna beslutande forum, som följer av bl.a. aktiebolagslagen.
- Säkerställa att berörda bolag får delta i strategiarbete som följer av nya arbetssätt.
- Säkerställa att rätt verksamhet har rätt inflytande över kategorier och inköp som är kritiska för förmågan att genomföra bolagets/verksamhetens uppdrag.
- Förtydliga de konkreta konsekvenserna för det dagliga upphandlingsarbetet, dess organisation och interna styrning.
- Informera och utbilda ett urval chefer och medarbetare inom bolag och nämnder om det nya arbetssättets metod för att både ge och få input till de förändringar som behöver genomföras, såväl inom respektive verksamhet som stadsövergripande.
- Eventuellt merarbete som följer av införandet av ett nytt arbetssätt bör kontinuerligt vägas mot nyttan för att löpande visa om det ger önskad effekt. (bilaga 4).

KF:s kompletta ärenden finns att hämta från insyn.stockholm.se, kommunfullmäktiges sammanträde 2017-11-27 och 2017-12-11.

Elektroniska bilagor som finns att läsa på insyn.stockholm.se

1. Program för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck 2018-2022 (utlåtande 2017:237) (Dnr Stadshus AB 2018/3.1.1/10)
2. Program för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad 2018-2022 (utlåtande 2017:254) (Dnr Stadshus AB 2018/3.1.1/11)
3. Program för ett jämställt Stockholm 2018-2022 (utlåtande 2017:256) (Dnr Stadshus AB 2018/3.1.1/12)
4. Förstärkt gemensam upphandlings- och inköpsorganisation (utlåtande 2017:257) (Dnr Stadshus AB 2018/3.1.1/13)

Bilaga 1 Program för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck 2018-2022

Bilaga 2 Program för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad 2018-2022

Bilaga 3 Program för ett jämställt Stockholm 2018-2022

Bilaga 4 Projekt verksamhetsnära inköp